

Univerzita Palackého v Olomouci

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra klasické filologie

**Osobnost Gaia Iulia Caesara ve světle
antické a moderní literatury**

Bakalářská práce

Autor: Magdaléna Marie Sedláčková
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.

**Olomouc
2010**

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Magdaléna Marie Sedláčková
Katedra:	Katedra klasické filologie
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Osobnost Gaia Iulia Caesara ve světle antické a moderní literatury
Název v angličtině:	Personality of Gaius Iulius Caesar in the light of contemporary and modern literature
Anotace práce:	Diplomantka nejdříve vypracuje historický portrét Caesarovy osobnosti, představí jeho biografii, dílo a historický význam. Poté na základě excerptce antických pramenů představí názhledy na Caesarovu osobnost ze strany antických autorů a následně srovná různá pojetí a zpracování Caesarovy osobnosti ve světle moderní literatury.
Klíčová slova:	Caesar, Pompeius, Octavianus, Kleopatra, Římská říše, antika
Seznam doporučené literatury:	G.T. Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, Praha 1974. Plutarchos, Životopisy slavných Řeků a Římanů, Praha 1967. G. Salustius Crispus, Epistola ad Caesarem, www.thelatinlibrary.com., Gallo, M. Caesar imperátor, Praha 2005, Thornton Wilder, Praha 1972
Klíčová slova:	Caesar, Pompeius, Octavianus, Cleopatra, Roman Empire, Antiquity
Rozsah práce:	49 s.
Jazyk práce:	český jazyk

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 25. dubna 2011

podpis studenta:

Magdaléna Marie Sedláčková

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce, doc. PhDr. Luboru Kysučanovi, Ph. D., za vedení mé práce a za rady.

ÚVOD.....	2
1.HISTORICKÝ PORTRÉT GAIA IULIA CAESARA JAKO OSOBNOSTI.....	4
1.1 Biografie.....	4
1.2. Dílo.....	8
1.3.Historický význam.....	10
2.NÁHLED NA CAESAROVU OSOBNOST ZE STRANY ANTICKÝCH AUTORŮ.....	11
2.1 G.T.Suetonius – představení jeho osobnosti, dílo.....	11
2.2. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí.....	15
2.3.Plutarchos – představení jeho osobnosti, dílo.....	19
2.4. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí.....	22
2.5. G.Salustius Crispus - představení jeho osobnosti, dílo	25
2.6. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí.....	26
3. ZPRACOVÁNÍ CAESAROVY OSOBNOSTI VE SVĚTLE MODERNÍ LITERATURY.....	28
3.1.M. Gallo- představení jeho osobnosti, dílo.....	28
3.2. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí.....	29
3.3.T. Wilder - představení jeho osobnosti, dílo.....	33
3.4. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí.....	35
4. ZÁVĚR.....	40
RESUMÉ.....	41
SUMMARY.....	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	43

Úvod

Caesar... Gaius Iulius Caesar... Při těchto slovech se každému jistě vybaví film Kleopatra s Elizabeth Taylorovou a Richardem Burtonem v hlavní roli. Tento film je dobře ztvárněn a historicky docela zapadá, i když některé historické události (a to mnohdy důležité) byly vynechány. Málo lidí o něm ví, že byl vynikajícím vojevůdcem, stratégem, rétořem, spisovatelem a podle některých pramenů i prvním císařem. Většina ho zná jako dobrého vojevůdce, který se zamiloval do egyptské královny Kleopatry, která využívala jeho moci.

Tuto pro mě pozoruhodnou osobnost jsem si jako téma mé diplomové práce vybrala z toho důvodu, že už několik let je mou oblíbenou postavou starověkého Říma a už na střední škole jsem se těšila na to, že budu studovat klasickou filologii, ale to, že budu zrovna o Caesarovi vypracovávat svou první bakalářskou práci, mě opravdu nenapadlo. Proto jsem ráda, že zrovna o něm mohu psát.

¹E. Hohl o něm píše:

„Nade všechny věky tyčí se jedinečně veliký a s nikým neporovnatelný, ostrými rysy prokreslený imperátorský profil bezesporu největšího Římana, ozařovaný jasným sluncem dějin a přece též vydaný na pospas hře světla a stínu podle stanoviska divákova a podle proměnlivosti politických nálad.

Jméno tohoto muže stalo se jako ideální souhrn pozemské svrchovanosti pojmem státoprávním, v němčině jako Kaiser, v jazycích slovanských jako císař nebo car, a žije tak dále svým vlastním životem v dějinách národů.”

Toto vystižení Caesara mě zaujalo hlavně tím, že píše o jeho jedinečnosti a historickém významu, který stále trvá.

²Dále N.G. Černyševskij:

„Avšak Caesar byl skutečným státníkem, a to stačilo. Ať byl jakýkoliv, jeho vláda byla moudrá a blahodárná pro stát. Cicero zkoušel vládnout a při vší své čestnosti způsobil pokaždé hroznou škodu své vlasti jen proto, že neuměl zaujmout hledisko státníka.”

Tento názor se mi opravdu líbí. Sdílím ho s autorem. Cicero byl sice opravdu vynikající řečník, ale co se týče státu, v této oblasti byl určitě pozadu.

---

¹ Tvůrcové dějin I, Praha 1934, str. 326

² Vybrané filosofické spisy II., Praha 1953, str. 111

A čím mě zaujal? Antiku jako jedno určité období mám velice ráda. Je to fascinující doba. Na jednu stranu opravdu nádherná, ale na stranu druhou doopravdy dost drsná. I svobodný člověk se lehce mohl stát otrokem a jakmile se tak stalo, měl veliký problém, protože otrok byl v této době naprosto podřadný a neměl žádné pravomoce. Otroci žili ve špatných podmínkách. Jenže právě starověk dal vzniknout vzdělanosti – byl počátkem všeho. I v dnešní tak vyspělé době se z těchto základů vychází.

Na antice obdivuji tehdejší kulturu – módu, architekturu a v neposlední řadě vznešenost. Kdyby se mě někdo zeptal, zda-li bych chtěla v této době žít, tak po pravdě nevím... Snad v době Augustově, kdy předpokládáme, že v jehož 23. roce vlády se narodil Ježíš.

Ve své první diplomové práci se tedy budu zabývat jednou z neznámějších osobností starověkého Říma, která na sebe již ve své době upoutala tolik pozornosti a i dodnes je předmětem různých rozprav a názorů.

Jedním z cílů mé bakalářské práce je vylíčit Caesarův život a jeho životopisců, ale hlavně představit náhledy na jeho osobnost ze strany jak antických tak moderních autorů.

Konkrétně jsem se zaměřila na tyto životopisce: Gaius Tranquillius Suetonius, Plutarchos, Gaius Salustius Crispus; Max Gallo a Thornton Wilder .

Budu tedy komparovat náhledy na jeho osobnost ze strany autorů jak z antické tak moderní literatury.

1.HISTORICKÝ PORTRÉT GAIA IULIA CAESARA JAKO OSOBNOSTI

1.1 Biografie

Narodil se 13. července roku 100 před naším letopočtem (jiné prameny uvádí rok dřívější) do rodiny Iuliů, která byla tvořena i rodem Cottovým (jeho matka Aurelia Cotta). Jeho rod nepatřil k těm bohatým, urozený však byl. Když Caesar dosáhl patnácti let, zemřel mu otec. Jeho otec vykonával úřad zvaný praetura.

První manželkou Gaia Iulia Caesara byla Cossutia. Byli spolu zasnoubeni již od Caesarova chlapeckého věku. S ní se ale rozvedl a místo ní se oženil s Cornelií, jejímž otcem byl konzul Cinna. Narodila se jim dcera Julia. Díky tomuto svazku měl ale budoucí diktátor velké potíže. Hrála v tom i politika. Gaius Marius, vůdce populárů, si vzal Iulii (sestru Caesarova otce). Sám Caesar s populáry sympatizoval mimo jiné i tím, že byl spřízněn s hlavou populárů. Díky tomu měl několik problémů. Tehdejší diktátor Sulla byl optimát a nestrpěl, aby pojal za manželku právě Corneliu – dceru hlavního Mariova politického spojence Lucia Cornelia Cinny. Jak již víme, Caesar Sullovy výzvy neposlechl a stejně s ní sňatek nezrušil. Gaius Marius zapříčinil i to, že se Caesar stal knězem nejvyššího římského boha Jova. Marius měl na něj velký vliv a to pro Caesara znamenalo i mnohé výhody.

Dokonce musel Řím opustit, protože ho Sulla pronásledoval. Na naléhání jeho rodiny i přičinění vestálků Sulla stíhání ukončil. Caesar i tak ale pro jistotu zůstal mimo Řím. Skoro každý den ale musel měnit svůj úkryt a navíc ho zastihla choroba. Také uplácel Sullovy lidi. Následky ho ale neminuly. Sulla zrušil jeho kněžský úřad, neměl ani přístup k věnu své manželky a dokonce ztratil nárok na dědictví rodu. Nakonec na něj padlo i nařčení, že straní protivníkům Sully.

Když začínal jako voják, sloužil v družině praetora Marka Therma. Ten pro něj připravil úkol. Měl z Bithýnie přivést loďstvo a strávit nějaký čas u Nikoméda. Dále sloužil pod Serviliem Isauricem v Kilikii (roku 78 před Kristem). V tuto dobu obdržel zprávy z Říma, že Sulla zemřel. Nepodporovali ho ani jeho lidé – vzrůstal proti němu takový odpor. Co nejrychleji se tedy vrátil do Říma. Díky němu byli ve městě souzeni dva jeho hlavní stoupenci: Gnaea Cornelia Dolabellu a Gaia Antonia. Tito dva muži byli Caesarem obviněni z vyděračství. Navzdory jeho veškerým snahám se dočkal neúspěchů. Těmito kroky ale dal veřejně velmi najevo své sympatie a postoje. Ale získal to hlavní – přízeň lidu.

V roce 75 před Kristem odcestoval na ostrov Rhodos, kde sídlil slavný učitel rétoriky Apollonius Molon. I Caesar se stal jeho žákem. Připlul za ním za účelem zdokonalení mluvy. Jenže během plavby byl zajat piráty a ti za něj požadovali výkupné. Velice brzy po zaplacení (dostali o třicet talentů více – tedy 50 talentů) seskupil pergamské loďstvo, aby tyto piráty mohl zajmout. Vzal jim majetek a všechny dal ukřižovat.

Jak vidíme, Caesar byl velmi aktivní – dokonce i sám zorganizoval vojsko k bitvě proti Mithridatovi. Těmito činy – zničením pirátů a zorganizováním vojska – vlastně jednal protiprávně. Jednal z vlastní vůle. Nebyl nikým pověřen.

Svémi mnohými činy si postupně získával lid (např. neskrýval své antipatie proti Dolabellovi a Antoniovi), takže ho zvolili do kolegia pontifiků a dokonce zastával i úřad vojenského tribuna.

Tím, že nesouhlasil s platnou ústavou Sully, získal si přízeň Gnaea Pompeia a Marca Crassa. Tito dva muži byli ve své době velmi významní a slavní.

O Caesarovi se vědělo, že je nadšeným stoupencem Maria a tak když zemřela jeho manželka (roku 68 př.Kr.), nechal ve smutečním průvodu nést jeho masku. Ve smuteční řeči dokonce o něm i chvalně promluvil, aby se oživila jeho památka.

Roku 69 mu zemřela jeho žena Cornelia a poté odjel do Hispánie, protože se stal i kvestorem.

O dva roky později se oženil s Pompeiou. Byla to příbuzná Gnaea Pompeia. V roce 65 byl Caesar i Marcus Bibulus zvolen kurulským aedilem. Dále si získával přízeň lidu i tím způsobem, že pořádal hry a také nechal na Kapitolu postavit sochy Maria.

Dále roku 63 před Kristem dosáhl dalšího úřadu – nejvyššího kněze. Tento rok je zaznamenán i tím, že se podařilo odhalit Catilinovo spiknutí a dokonce Caesar byl podezříván z účasti.

Roku 60 před Kristem vznikl tzv. první triumvirát. Svě síly spojili tři význační lidé: Gaius Iulius Caesar, Gnaeus Pompeius, Marcus Crassus.

Když působil jako kvestor v Hispánii, učinil několik úspěšných tažení. Díky tomu i zbohatl a měl v plánu slavit triumf, zároveň ale také usiloval o konzulát pro nadcházející rok (rok 59 před Kristem). Jenže tady vznikl problém. Buď se mohl ucházet o konzulát a být v Římě nutně přítomen a nebo slavit triumf, ale tím pádem vstoupit do města až s počátky oslav. Když nechtěl přijít ani o jednu možnost, mohl jediné zasáhnout senát – pouze jeho přátelé se mohli pod jeho jménem ucházet o jeho konzulát. O tuto možnost přišel díky Catonovi mladšímu. Nakonec se rozhodl přijít o triumf a ucházet se logicky o konzulát. Zvolili ho a během tohoto zastávání úřadu se proslavil těmito zákony: agrární a druhý proti vyděračství v provinciích.

Potřetí se oženil v roce 59, kdy si vzal Calpurnii. Pompeius si v témže roce vzal Caesarovu dceru Iulii. Samozřejmě šlo o upevnění vzájemných vztahů mezi Caesarem a Pompeiem.

Mezi jeho další kariérní vzestupy patřilo i správa Ilýrie, Galie Předalpské a Zaalpské. Stalo se tak po skončení konzulátu.

Tato území spravoval celkem pět let. Během tohoto těchto let sepsal Zápisky o válce galské, kde podrobněji popisuje její průběh.

Když Crassus bojoval v Parthii, jeho tah skončil pro něj a jeho vojáky drtivě. Sám padnul. Tím začala krize mezi Pompeiem a Caesarem. Šlo o moc. Kdo z nich ustoupí a kdo zvítězí a ujme se moci.

Samozřejmě se situace vyostřovala stále více a Pompeius stále více získával přízeň senátu a došlo to tak daleko, že Caesar byl vyhlášen veřejným nepřitelem (jestli nesloží velení) a Pompeius diktátorem. Caesarovi zastánci (tribunové lidu) toto prohlášení vetovali, ale senát na to nijak nereagoval.

A tak se Caesar rozhodl překročit řeku Rubico (roku 49 př. Kr.) i se svými vojsky a vydal se směrem na Apeninský poloostrov. Tento čin samozřejmě vzbudil u senátu reakci – vyhlásil válečný stav.

Došlo i k boji, kdy Caesar častěji vítězil a v poslední bitvě Pompeius dokonce utekl a uchýlil se do Egypta, kde ho ale zavraždili.

Caesar se poté zabýval konfliktem mezi Ptolemaiem a jeho sestrou Kleopatrou. Jeho setkání s Kleopatrou bylo, jak víme, zavádějící. Dokázala ho získat a on jednal podle ní. Poté začal boj mezi ním a Ptolemaiem, který Caesar vyhrál i přesto, že měl oproti Ptolemaiovi o hodně menší vojsko. Egyptský král zemřel.

Caesar se musel po skončení války vrátit do Říma, aby urovnal některé spory. Během let měl Caesar s Kleopatrou dítě – Caesariona. Kleopatra poté měla 3 děti s Markem Antoniem.

V roce 46 před naším letopočtem došlo k zásadní změně – k reformě kalendáře. Reformoval kalendář, který měli před tím na starosti kněží. Byl značně v nepořádku a chaotický. Caesar ho upravil tak, aby odpovídal dle ročních období a že rok trvá 365 dní a začíná prvního ledna.

Mezi lety 45 a 44 před Kristem byl Caesar na vrcholu své moci. Vládl celé říši. Nikdo ho nekorigoval. Neměl žádná omezení. Všechno konal o své vůli. Podle sebe.

Od roku 46 do roku 44 byl prohlášen diktátorem (doživotním) a zároveň se stal konzulem. V roce 44 byl prohlášen nedotknutelným, což platilo jen u tribunů lidu.

Caesar měl mnoho plánů. Dle mnohých byl až příliš zapálený, co se týče změn. Změny se týkaly i ohledně počtu senátorů. Chtěl porazit Parthy, zkrášlit Řím, změnit právní řád... Bohužel žádné ze svých plánů nemohl splnit. 15. 3. roku 44 před Kristem byl v senátě zavražděn. Je zvláštní, že se tomu mohlo zabránit – tehdy se udála různá, řekněme, varování, která mohla tuto katastrofu odvrátit.

Jako první na něj zaútočil Publius Servilius Casca, Brutus a pak ostatní. Všechno ale začal Lucius Tillius Cimber, který - pro Caesara naprosto neznámý člověk - chtěl odvrátit jeho pozornost, aby na něj mohli ostatní zaútočit. Mluvil velmi zmatečně a zdlouhavě.

Marcus Antonius se za něj velmi postavil. I při smuteční řeči na jeho pohřbu. Antonius a Octavianus (budoucí Augustus) se spojili proti Brutovi a Cassiovi. To skončilo bitvou u Filipp roku 42 před Kristem.

---

³ <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1381>, Jan Burian, G.I.Caesar, Orbis 1963

1.2. Dílo

Caesar byl jedním z nejlepších spisovatelů a za své řeči byl prý pochvalně ohodnocen dokonce samotným Ciceronem.

Napsal smuteční řeč, polemiku *Anticato*, je také autorem básně pojednávající o cestě z Říma do Hispánie a tragédie *Oidipus*. Tato Caesarova díla se bohužel nezachovala.

Dochovala se nám pouze dvě jeho díla – *Zápisky o válce galské* a *Zápisky o válce občanské*.

Zápisky o válce galské (*Commentarii de bello Gallico*)

⁴Caesar zde podrobně popisuje své válečné úspěchy v Galii. Vystihuje zde průběh osmi let trvající války (58 – 50 před Kristem). Celé dílo Caesar sepsal v *er-formě*, čili ve třetí osobě.

Toto dílo prý mělo jiný název – *C. Iulii Caesaris comentarii rerum gestarum* čili *Zápisky o činech C. Iulia Caesara*.

Luciano Canfora ve svém díle *Dějiny římské literatury* píše, že tyto zápisky se skládají z osmi knih, přičemž sedm knih obsahuje průběh galské porážky – záměrné porobení jejich země. Caesar zde vystihuje všechny své vojenské úspěchy i neúspěchy. Jeho armáda musela projít i velmi nepříjemnými a náročnými situacemi a porážkami. Snaží se své nepodařené bitvy s Galy vysvětlit a někdy dává najevo, že jeho porážky jsou nepodstatné. Mám-li rozepsat, o čem se ve které knize zmiňuje, pak v první knize se zmiňuje o bojích s Helvéty a Ariovistem. Ve druhé knize je obsahem povstání kmenů v Galii. Třetí kniha pojednává o průběhu válečné výpravy vůči národům, které sídlily u atlantického pobřeží. Ve čtvrté knize jde o popis válečných bitev, krveláčného a krutého podmanění Úsipetů a Tenktérů a o válečných operacích proti Indutiomarovi a Ambiorigovi. Pátá kniha zaznamenává výpravy proti Britannům. Poražení Belgů je popsáno v páté a šesté knize. Sedmá kniha líčí to, jak Caesar dokázal zvítězit nad galskými kmeny, které se vzbouřily. Tehdy šlo o kompletní vzpouru, kterou vedl Vercingetorix. Bylo arvernský král. Osmá kniha pojednává o polním tažení.

Zápisky o válce občanské (Comentarii de bello civili)

⁵Jde o zachycení občanské války mezi Caesarem a Pompeiem (léta 49 – 48 před Kristem). Toto dílo je nedokončené.

Caesar občanskou válku zachytil ve třech knihách. První a druhá zaznamenává různé situace jejího začátku a ta třetí je nedokončená. Je zde popsána alexandrijská válka.

V tomto díle Caesar dává neskrytě najevo, jaké má názory týkající se politiky. Dokonce se dá říci, že je toto dílo v něčem výsměšné.

Vidí své protivníky jako podplacené ubožáky, kteří mají spoustu kamarádů, se kterými se podplácejí nejen mezi sebou ale i ostatní. Jde jim jenom o svoje blaho. Vůči Caesarovi cítí zášť a závist. Canfora zde píše, že mezi jeho nepřátele patřil například Cato.

Díky svým nepřítelům ho společnost vnímala jako krutého tyrana a rozvratitele státu. Byl dokonce přirovnáván i ke Catilinovi. Šlo mu o to, aby působil jinak – jako zodpovědný státník a tím si získal přesně to obyvatelstvo, které chtěl – střední vrstvy.

Caesar v obou svých zápiscích vyzdvihuje jména všech vojáků, kteří se vyznamenali obětavými činy. Zmiňuje se jak o vojácích s nejvyššími hodnostmi tak i o těch nejobyčejnějších. Takto jsou tito hrdinové navždy v jeho díle zvěčněni.

5

Dějiny římské literatury, Luciano Canfora, KLP 2001, str. 221

1.3. Historický význam

Jaký je historický význam této osobnosti? Gaius Iulius Caesar se proslavil v mnoha směrech. Už jako velmi významný voják, státník, stratég, rétor, spisovatel, reformátor či politik. Prý o sobě samém neměl moc valné mínění, když se často srovnával s Alexandrem Velikým. V něm viděl i svůj vzor, chtěl být jako on. Kvůli tomu, že nedosáhl takových úspěchů jako Alexandr Veliký, se dokázal i rozplakat.

V dějinách je vnímán různými způsoby. Historikové mají na něj různé názory. Mnozí ho vidí jako vlídného vladaře, druzí jako intrikánského diktátora a z pohledu dalších je vynikajícím stratémem, spisovatelem a řečníkem.

Laici ho spíše vnímají jako milovníka, protože je známý svým vztahem a přátelstvím s Kleopatrou, se kterou měl syna Caesariona. Kleopatra měla ještě další tři děti, ale s Markem Antoniem, se kterým se Caesar přátelil a bojoval. Caesar a Marcus Antonius přátelé opravdu byli (navzájem se podporovali) a po Caesarově smrti pátral po jeho vrazích.

Jenže i díky Kleopatře byl zavražděn. Hlavní příčinou ale je to, že byl diktátorem a svým vystupováním a názory se znelíbil i vlastním přátelům. Tak dopadla jedna z nejvíce proslulých osobností v dějinách.

O Caesarovi bylo sepsáno a natočeno mnoho materiálu. Ať už jde o knihy, filmy či dokumenty. Ještě stále je jeho osobnost populární.

2.NÁHLED NA CAESAROVU OSOBNOST ZE STRANY ANTICKÝCH AUTORŮ

2.1 G. Suetonius Tranquillus – představení jeho osobnosti, dílo

Gaius Suetonius Tranquillus

⁶Není přesně jisté, kdy se Suetonius narodil. Prameny uvádějí, že kolem roku 69 po Kristu. Zřejmě pocházel z Afriky. Prý se narodil v oblasti Hippo Regius. Jeho otec se jmenoval Suetonius Laetus a patřil k bohatým vrstvám a k jezdeckému stavu. V roce 69 před Kristem začala občanská válka (tento rok je také znám jako rok čtyř císařů) a jeho otec v té době sloužil jako vojenský tribun. Gaius Tranquilius Suetonius studoval v Římě řečnictví, což byl minimální předpoklad k tomu, aby mohl začít kariéru, dokonce byl knězem boha Vulcana a za vlády císaře Traiana působil jako soudní obhájce. Dále se dá s jistotou říci, že patřil k jezdeckému stavu. V jeho době byl jezdecký stav brán jako další opora císařské moci. Při pobytu v Římě se spřátelil s Pliniem Mladším, který se roku 93 po Kristu stal praetorem, později prefektem a roku 100 po Kristu konzulem. Mezi těmito muži se vyvinul upřímný přátelský vztah, který Suetoniovi pomohl v jeho osobní kariéře. Psali si i dopisy.

Úryvek z jednoho dopisu:

⁷„Je zde hodně majetku, který povzbudí Tranquilla, podle toho, jak mu vyhovuje cena: snadný přístup do Říma, dobré kontakty, skromný dům a dostačující půda, aby si mohl užít spousty svého času.“

[Plinius, *Dopisy* 1.24.3;
tr. B. Radice]

---

⁶ <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=2027>

⁷ <http://www.livius.org/su-sz/suetonius/suetonius.html>

Plinius byl také činný jako spisovatel – publikoval několik knih (dopisy) a věnoval se i poezii. Byl také guvernérem v Bithynii, kam ho doprovázel jeho věrný přítel Suetonius. Plinius ale krátce po návratu z provincie zemřel. Vlastně díky jeho dopisům víme tolik informací o Suetoniovi. U císaře zastával několik funkcí – mimo jiné byl správcem římských knihoven a dokumentaristou.

Krátce po nástupu dalšího císaře - Hadriána – působil jako jeho osobní tajemník. Po pár letech byl ale odvolán. Není známo, co se tehdy přesně stalo.

⁸Úryvek z dopisu:

„Hadrian nahradil Septicia Clara, prefekta a Suetonia Tranquillia, vedoucího státního archivu a mnoho jiných, protože v té době, ve vztahu se Sabinou, se chovali důvěrněji než etiketa vyžaduje. Měl by se rozejít se svou manželkou jak mu říkával, byl kvůli tomu náladový a nesnášenlivý.”

[*Historia Augusta*, "Hadrian", 11.3;
tr. A.R. Birley]

Dále pokračoval jako spisovatel. Zemřel roku 150 nebo 140.

---

⁸ <http://www.livius.org/su-sz/suetonius/suetonius.html>

⁹Suetoniova díla:

Suetonius napsal mnoho děl, avšak tím nejvíce proslulým jsou jeho Životopisy dvanácti císařů. Toto dílo prý věnoval Septiciovi Clarovi. Byl to prefekt pretoriánské gardy. Životopisy vznikly za Suetoniovy největší kariéry v letech 115-120 po Kristu. Tehdy byl úředníkem v Římě. Své dílo začal Gaiem Iuliem Caesarem (byl to vlastně zakladatel dynastie) a zakončil Domitianem.

Suetonius se ve svých dílech zaměřuje hlavně na fakta. Mluvíme – li o životopisech, popisuje nejdříve vyrůstání, mládí atd. a dále pokračuje tím, že píše o jejich veřejné činnosti, povaze a tak podobně a biografii zakončí pohřbem.

Dále prý mezi jeho díla patří i kniha o G.I. Caesarovi. V průběhu staletí se ale části ztratily.

Ještě napsal O vynikajících mužích, kde se zaměřil například na historiky či rétory.

Jeho další díla se nám bohužel nezachovala. Šlo o Encyklopedii zvyků a obyčejů Říma a o Louky (v tomto díle se zaměřil na přírodu).

¹⁰Suetonius se ale také zajímal o soukromý život císařů, básníků... Prý si tím vysloužil přezdívku pomlouvač. Samozřejmě se výhradně zaměřoval na fakta.

¹¹Zde Suetonius popisuje Caesara jako dobrého spisovatele:

„Výmluvností a vojenskou zdatností se buď vyrovnal slávě nejvýznamnějších mužů, anebo ji i překonal.

Od té doby, co obžaloval Dolabellu, byl počítán bezesporu mezi přední právní zástupce.

Alespoň Cicero v díle Brutus, vypočítává jednotlivé řečníky, tvrdí, že nevidí nikoho, komu by měl Caesar ustoupit, a praví, že jeho způsob řečnění je uhlazený, též skvělý, dokonce i velkolepý a jistou měrou ušlechtilý. A Corneliovi Nepotovi o něm napsal toto: „Což? Kterému z řečníků, kteří nic jiného nedělali, než řečnili, můžeš před ním dát přednost? Kdo je myšlenkami bystřejší nebo bohatší? Kdo je slovy ozdobnější a uhlazenější?”

---

⁹ <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=2027>

¹⁰ <http://www.livius.org/su-sz/suetonius/suetonius.html>

¹¹ G.S. Tranquillius, Životopisy dvanácti císařů, přel. B. Ryba, Svoboda: Praha 1998, Luciano Canfora, Gaius Iulius Caesar, demokratický diktátor, str. 351

Dále:

„V řečnictví byl stoupencem druhu uhlazeného a uměřeného; vyhýbal se v něm nechutnosti hledaných a vumělkovaných point, stejně i – podle vlastního výroku - „zatuchlostem zastaralých slov“. Obzvláštní péči vynakládal na to, aby co nejotevřeněji vyjádřil to, co měl na mysli. Aby toho tím snáze dosáhl a aby nemátl a nebrzdil čtenáře nebo posluchače, nerozpakoval se přidávat předložky ke jménům měst nebo častěji opakovat spojky, jejichž nekladení přináší s sebou trochu temnosti, byť při zvýšeném půvabu. Jak novátory, tak i staromilci opovrhoval se stejnou nechutí, pokládaje oba směry, byť každý jinak, shodně za zvrácené, a leckdy je káravě stíhal, obzvláště svého přítele Maecenata, jehož „navoněné kudrlinky“, jak se sám vyjadřoval, napořád pronásledoval a i žertovnou parodií se jim vysmíval. Neušetřil však ani svého syna Tiberia, který se leckdy pídil po odumřelých a zvetšelých výrazech.“(...)

Vidíme, že Caesar měl vlohy jak pro psaní, pro řečnictví, tak i pro to být velice dobrým státníkem ve věcech politických.

Suetonius ho vyzdvihává především jako státníka a spisovatele. Píše zde o stylu jeho psaní, vyjadřování se... Je v tom neobyčejný. Není stejný jako ostatní spisovatelé. Podle něj byl výjimečný člověk.

2.2 Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí

¹² G. Suetonius Tranquillus

Suetoniův náhled na osobnost G. I. Caesara je následující - je vyobrazen jako velice obratný státník. Například si vážil své armády, vojsko nevedl zbytečně do těžkých situací, každou bitvu měl předem promyšlenou, měnil taktiku, před každým bojem nejdříve prozkoumal terén... Šel ve válce příkladem a jako první. Vojáky dokázal k boji vyburcovat, přesvědčit. Jako stratég měl velice dobrou pověst. Vždycky šli za ním. Měl přirozenou autoritu.

Zároveň občas i riskoval – pokaždé však s rozvahou. K rozhodujícím tahům se mnohdy rozhodl zrovna v situaci, kdy to nikdo nečekal – ovšem tak, aby neohrozil vojáky. Suetonius dále píše, že každého nepřítele po bitvě zbavil jeho ležení a porobenému národu tak dal za vyučenou, aby se již nikdy znova neodhodlali vzbouřit.

Pokud nastala situace, že by vojáci měli snahu utéct, zadržel je sám. Například celý šik zastavil sám. Byl obratný i v těžkých situacích, například když šli proti němu vlastní lidé, dokázal s nimi jednat a nakonec je ještě vzal k sobě a oni ho pak ještě prosili.

Suetonius tu ještě rozebírá jeho chování k vojákům. Hodnotil je pouze podle síly, vše ostatní šlo stranou. Vojáci museli být k zásahu vždy připraveni. Kázeň po nich vyžadoval jen tehdy, když se blížil nepřítel. Tehdy chtěl vytěžit maximum:

„¹³Vojáka nehodnotil ani podle mravů, ani podle štěstí, nýbrž jen podle síly a nakládal s ním stejně přísně jako shovívavě. Ke kázeňským prostředkům nesahal všude a vždy, nýbrž jen když byl nepřítel nablízku: tehdy bezohledně vyžadoval nejpřísnější kázeň, takže neohlašoval ani čas k pochodu, ani čas k bitvě, nýbrž náhle vyváděl, kam chtěl, vojsko, jež musilo být připravené a na každou chvíli pohotové. Často to činil i naplano, zvláště za dešťů nebo o svátcích. Rovněž někdy po příkazu, aby ho vojáci dobře pozorovali, náhle se ve dne nebo i v noci vytratil a prodlužoval pochod, aby unavil ty, kteří ho trochu opožděněji následovali.”

---

¹² Gaius Tranquillus Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974

¹³ Gaius Tranquillus Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str. 54

Bral je jako sobě rovné a stejně tak s nimi i zacházel. Zbytečně je neshazoval, mnohdy přimhouřil oko, slevil jim ze služby, dal jim více volna... Dal jim najevo, že si jich váží a že jsou pro něj důležití.

Tímto způsobem si je získal. Byli mu oddaní. Došlo to až daleko, že když se například rozhodl vstoupit do občanské války, centurionové legií mu sami nabídli svou pomoc. Prostí vojáci mu dokonce slíbili svou službu zadarmo, aniž by si řekli o své klasické příděly – obilí a žold.

Další ukázka Suetoniova textu:

¹⁴ „Nestíhal každé provinění, ani vždy netrestal úměrně k jeho velikosti: jak neobyčejně ostře vyšetřoval a trestal zběhy a buřiče, tak dovedl v ostatních případech zamhouřit oko. Mnohdy po velké a vítězné bitvě slevil vojákům dodržování běžných služeb, ponechal jim možnost všestranně se vyřádit a opětovně se chlubil: „Moji vojáci mohou dobře bojovat, i když se napomádají.” (...)

Dále zde vyjadřuje Caesarovu povahu jako již od mládí mírnou. I když tedy své pomsty plnil (nechal ukřižovat piráty, kteří ho zajali, ale předtím je nechal uškrtit a až poté pověsit na kříž), vždy chtěl smrt zmírnit:

¹⁵ „Ale i v pomstě byl od přirozenosti velmi mírný. Když námořní loupežníky, od kterých byl zajat, dostal potom do své moci, splnil sice svou přísahu, že je pověsí na kříži, ale k zmírnění bolesti je dal zprvu zardousit a teprve mrtvá těla pověsit. Dokázal nikdy se nepomstít Corneliu Phagitovi, který ho kdysi, nemocného a skrývajícího se, v noci přepadl a z jehož nástrahy jenom složením velikého úplatku unikl, že nebyl vydán do rukou Sullových.

---

¹⁴ Gaius Tranquillius Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str. 55

¹⁵ Gaius Tranquillius Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str 55

¹⁶Svého tajemníka, otroka Filemona, který přislíbil nepřátelům, že ho jedem sprovedí ze světa, nepotrestal přísněji než prostou smrtí. Když byl předvolán jako svědek proti svůdci své manželky Pompeie Publiovi Clodiovi, žalovanému právě z téže příčiny pro poskvrnění náboženské slavnosti, popřel, že by se byl kdy co dověděl, ačkoli i matka Aurelie i sestra Julie před týmiž soudci všechno podle pravdy vypověděly, a na otázku, proč tedy zapudil manželku, odpověděl: „Protože jsem toho názoru, že na příslušnících mé rodiny nesmí lpět provinění, ale právě tak ani pouhé podezření.”

Nebyl zákeřný jako mnozí vojevůdci a vládci. Pokud jde o přátelství, dokázal se o své přátele postarat na svůj úkor. Přátel si velmi vážil. Když se s někým rozkmotřil, dlouho projevovat nepřátelství nevydržel. Když se proti němu připravovalo spiknutí, nebo jiné útoky na jeho osobu, volil spíše cestu takovou, že tyto snahy zastavil a nemstil se. Také vynesl jen varování těm, kteří o něm mluvili hanebně. Nic jiného nepodnikal. Jeho pověst byla i pošpiněna různými pamflety či básněmi – například Aulus Caecina. I toto přešel.

Mnoha lidmi byl ve své době brán jako egocentrik. Jako někdo, kdo touží jen po moci a samovládě. Pravdou je, že zastával několik čestných úřadů, byl Otcem vlasti, Imperátorem, doživotním diktátorem, několikrát byl zvolen konzulem a měl postavenou i sochu mezi králi. Suetonius píše, že všechny tyto pocty a funkce pouze trpěl. Dokonce měl i zlaté křeslo, božský vůz s nosítky určený pro procesí v cirku, oltáře, místo u hostiny pro bohy apod. Lid ho považoval za boha. Kvůli tomu byl zavražděn. Spiklenci ho považovali za tyrana, který chce tituly a pocty a v Římě se o něm vypravovaly zvěsti, že chce změnit těžiště říše do Alexandrie či do Ília a nechat přátelům Itálii - správu Říma. Dokonce si prý chtěl nechat udělit titul král. I to spustilo přípravy na jeho zavraždění.

Co se týče mé první zmínky o Caesarovi – že je velice obratný státník – Suetonius o něm píše toto:

¹⁷„Ve všech občanských válkách neutrpěl ani jedinou porážku, nehledíme – li k jeho legátům, z nichž Gaius Curio zahynul v Africe, Gaius Antonius se v Ilyriku dostal do moci protivníků, Publius Dolabella v témž Ilyriku ztratil loďstvo, Gnaeus Domitius Calvinus v Pontu vojsko. Sám bojoval vždy zcela úspěšně a ani ne nerozhodně, se dvěma výjimkami: jednou u Dyrrhachia, kde po své porážce prohlásil o Pompeiovi, který ho nepronásledoval, že nedovede vítězit; podruhé v poslední bitvě v Hispánii, kdy v zoufalém postavení dokonce pomýšlel na sebevraždu.”

---

¹⁶ Gaius Tranquillius Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str 55

¹⁷ Gaius Tranquillius Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str. 39

Nebo:

¹⁸ „Po skončení válek pětkrát slavil triumf, a to po porážce Scipiona čtyřikrát v témž měsíci, avšak s několikadenními přestávkami, a znovu jednou po přemožení synů Pompeiových, Z těchto vítězných průvodů první a nejnádhernějších slavil triumf galský, následoval alexandrijský, potom pontský, nejbliže po něm africký a naposled hispánský, každý s odlišnou výpravou a okázalostí. Když v den galského triumfu míjel tržiště Velabrum, praskla mu na voze náprava a málem by byl z něho vymrštěn; na Capitol vystoupil za svitu pochodní, kdy čtyřicet slonů zleva i zprava neslo světlohoše. V pontském triumfu dal mezi okázale vystavovanými předměty nést nápis o třech slovech: VENI. VIDI. VICI., naznačující nikoli válečné činy jako v ostatních případech, nýbrž rychlost skončené války.”

Je vidět, že ve svádění bitev byl opravdu vynikající. Výborný stratég. Suetonius Caesara popisuje jako odhodlaného člověka, který si jde hrdě a pyšně za svým – a to nejen v případě válčení či dobývání. Ve všech oblastech, kterými se zabýval, takto postupoval.

---

¹⁸ Gaius Tranquillius Suetonius, Životopisy dvanácti císařů, nakl. Svoboda 1974, str. 39

2.3.Plutarchos – představení jeho osobnosti, dílo

Plutarchos

¹⁹Plutarchos byl významným a oblíbeným řeckým spisovatelem, historikem a dokonce i knězem v Delfách (byl v kontaktu s delfskou věštírnou). Narodil se kolem roku 50 po Kristu. Pocházel z okolí Chaironeie. Jeho rodina patřila mezi ty bohaté. Velmi rád cestoval a během svých studií pobýval mimo jiné v Athénách či v Alexandrii. Navštívil i Malou Asii. Za vlády císaře Traiana se Plutarchos začal veřejně projevovat a díky tomu se stává i veřejně slavným. Za svého života byl tak slavný, že se spřátelil s císařem Traianem a Hadrianem. Zemřel roku 120 po Kristu a prý mu jeho rodná obec nechala postavit pomník na jeho památku. Prý zde byla díky němu založena pobočka platónské akademie. V Athénách obdržel čestné občanství.

Plutarchos se ve své tvorbě zaměřoval na charakterizaci svých postav i jejich skutků s cílem dospět k ideálům chování. Hodně vyzdvihuje vlastnosti jako například shovívavost, čest, mírumilovnost či sebekázeň a tvrdě jde po těch, kterým nějaká tato vlastnost chybí. Morální chování je podle něj zásadní. Také se zaobírá tím, jaké společné rysy známé osobnosti mají a především útočil na jejich morálku a chování.

Jedna z věcí, která mě na něm jako na autorovi svých děl zaujala, je to, že podle něj si jsou Římané i Řekové rovni. Nikdo není něco víc. Ve svých dílech nejprve vybere jednoho Řeka a jednoho Římana, kteří vynikli ve stejné věci a následně zkoumal jejich skutky. Příklad takového díla, které napsal, jsou Srovnávací životopisy. Čili jeho hlavním zaměřením jsou biografie a dále ještě sepsal asi 227 prací (jde o historicko – biografické práce). Počet jeho prací víme díky tzv. Lampriovu katalogu (seznam jeho děl). Svými díly je známý i dlouho po své smrti – četli ho další významné osobnosti (Rousseau apod.). Jeho díla prý pomohla ke znovuoživení antiky v době renesance.

Ve svých dílech se zaměřoval také na religionistiku, samozřejmě morálku, literaturu a fyziku. Této tematice věnoval několik desítek svých děl.

---

¹⁹ <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/plutarchos-8751>

²⁰Zachovalo se 78 etických spisů – Moralia, řečnická díla – deklamace Štěstí (De fortuna), dále Přinesla Atheňanům více slávy válka, nebo moudrost.

Plutarchova díla zaměřená na eticko – filozofickou tematiku:

O mravní ctnosti, O pověřivosti, O potlačování hněvu, O zvědavosti, O duševním klidu, O psychologii živočichů: Kteří živočichové jsou rozumnější, suchozemští či vodní, Jak nerozumní tvorové užívají rozumu, O požívání masa, O lásce k potomstvu, Státnické rady, Rady manželské, O lásce, Útěcha pro vlastní ženu.

Ve svém díle Státnické rady Plutarchos komentuje dění v jeho současnosti slovy:

²¹„Doporučuji mít zrak upřený na boty Římanů, kteří jsou nad tvou hlavou.” (813e)

V tomto díle se dále zmiňuje o tzv. "násilných vztazích". Tím je myšlena nadvláda Říma. Toto téma je u Plutarcha velmi výrazné a zvláště ve Státnických radách.

Píše:

²²„Ať se nastupuje jakýkoliv úřad, je třeba opakovat si také toto: vládneš, ale pokud jde o tebe, jsi ovládaný, vládneš městu podřízenému prokonsulům, místodržícím císaře. Musíš napodobovat ty herce, kteří přenášejí do dramatické akce city, svou povahu i vlastní důstojnost, nicméně poslouchají náповědu a neporušují rytmy ani hranice moci postoupené tím, kdo moc vykonává. Chyba nenese s sebou důsledky, které způsobují chyby při recitaci, jako jsou pískání, pošklebky atd.; jde o jiné: na mnohé dopadl meč jako mstitel stínající hlavy, jako například na vašeho Pardalu a jeho přívržence, kteří zapomněli na vlastní meze.”

Mezi díla věnující se náboženství patří:

Pýthijské dialogy: O Ei v Delfách, O tom, že Pýthie nyní neodpovídá ve verších, O úpadku věštírén, O Ísidě a Osíridovi, O zpožděném božím trestu

---

²⁰ Dějiny řecké literatury, Luciano Canfora, KLP 2001, 2004, str. 587

²¹ Dějiny řecké literatury, Luciano Canfora, KLP 2001, 2004, str. 586

²² Dějiny řecké literatury, Luciano Canfora, KLP 2001, 2004, str. 588

Přírodovědná díla:

O obličejích, který je vidět na Měsíci

Starožitnická díla:

Římské aitiologické otázky, Řecké aitiologické otázky

Literární díla:

O Hérodotově zlomyslnosti, Srovnání Aristofana a Menandra, Jak má mladík poslouchat poezii

Varia:

Hostina sedmi mudrců, Hovory při hostině

Apokryfní díla:

Životy deseti řečníků, Homérův život a poezie, O hudbě

V pramenech jsem se dočetla, že se zachovaly některé biografie:

Souběžné životy, Arátos, Artaxerxes, Galba, Otho

Celkem se dochovala jen část jeho knih – pouze 150 kusů.

2.4. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí

Plutarchos nahlíží na jeho osobnost jako na jednoho z velice obratných státníků, pro kterého je vojsko to hlavní. Je si sice vědom své moci i svých schopností a někdy toho i využívá, ale k intrikám přistoupí málokdy.

Plutarchos zde vyjadřuje i to, že Caesar se hodně porovnával s Alexandrem Velikým a je možné, že mu bylo líto toho, že není až tak moc úspěšný ve svých státnických či válečných činnostech. Toho je dokladem fakt, že v Hispánii četl knihu právě o Alexandrovi a tenkrát se prý hodně zamyslel a začal i plakat. Když za ním přišli přátelé a zeptali se ho, co se děje, odvětil jim: (str. 376)²³

„Nemyslíte, že to musí vzbudit smutek, jestliže Alexandros v tak mladém věku kraloval už tak veliké říši, kdežto já jsem dosud nevykonal nic?“

Tato zpráva mě docela překvapila, protože si myslím, že Caesar i tak dosáhl spousty věcí – spousty záslužných věcí. Je sice pravda, že Alexandr byl určité výjimkou. Již brzy dosáhl nepřehledného množství úspěchů, každý má ale svoje limity a myslím, že Caesar se tím zabývat ani nemusel – jestli je lepší či jak na tom se svými schopnostmi vzhledem k Alexandrovi je.

Dále:

„Jakmile tedy vstoupil do Hispánie, hned začal být horlivě činný. V několika dnech sehnal deset nových kohort k dvaceti, jež tam dříve byly, pak podnikl výpravu proti Gallaecům a Lusitanům, porazil je a postoupil až k vnějšímu moři, podrobuje si kmeny, které dosud Římany neposlouchaly. A když šťastně skončil boje, řídil neméně dobře i poměry v míru, obnovuje svornost mezi obcemi a hlavně léče spory mezi dlužníky a věřiteli. Stanovil totiž, aby si z důchodů dlužníkůvých každoročně bral věřitel dvě třetiny, zbytku aby užíval majitel, až by tak byl dluh zcela zapraven. Těše se pro tyto činy dobré pověsti, rozloučil se s provincií; sám zbohatl, vojákům z válečných výprav dopřál prospěchu a byl od nich provlán imperátorem.“

---

²³ Plutarchos, Životopisy slavných Řeků a Římanů, Odeon, Praha 1967, str. 376

Caesar chtěl být také tak úspěšný jako on. Začal být horlivě činný například tehdy, když vstoupil do tehdejší Hispánie. Neustále se s ním srovnával. Neustále podnikal výpravy a porážel Lusitany a Gallaeky. Když zvítězil, snažil se řídit poměry v míru. To se mi na něm líbí. To, jak obnovoval svornost mezi obcemi. Záleželo mu na nich. Srovnal i dluhy. Brzy udělal pořádek. Díky tomuto měl velice dobrou pověst. Opustil provincii, samozřejmě i nabyt bohatství, ale jeho vojáci měli díky němu užitek z válečných výprav také. Nakonec ho provolali imperátorem.

Například:

²⁴(...) „Doba válek, jež potom vedl, a výprav, jimiž podrobil Galii, kdy jako by se byl chopil jiného začátku a postavil na jinou cestu života a nových činů – ta doba ukázala, že není z vojevůdců, kteří došli největšího obdivu a stali se nejslavnějšími, ani jediného, kterého by on jako válečník a vůdce nedosahoval. Ať kdo postaví vedle něho Fabie, Scipiony, Metelly, a jeho současníky nebo muže jen krátký čas před ním působivší, Sullu, Maria, oba Lucully anebo i samého Pompeia, jehož sláva tehdy vzkvétala pod širým nebem všelikými válečnými zásluhami, činy Caesarovy předstihují jednoho obtížností míst, v nichž válčil, druhého velikostí země, které dobyl, třetího množstvím a silou nepřátel, jež porazil, čtvrtého zvláštnostmi a nespolehlivostí povah, jež si stykem podrobil, pátého slušností a mírností k zajímaným, šestého dary a důkazy přízně ke svým spolubojovníkům, všechny pak tím, že vybojoval nejvíce bitev a nejvíce protivníků zničil. Válčil v Galii neplných deset let, a při tom dobyl silou přes 800 měst, podmanil si 300 kmenů, bil se postupně s třemi miliony nepřátel a z nich jeden milion v boji zahubil a druhý milion za živa zajal.”

Platilo pravidlo, že ten, kdo chtěl triumf, musel být mimo Řím. Ten, kdo se ucházel o konzulát, musel být nutně v Římě. Caesar poslal senátu žádost, jestli se o místo konzula může ucházet prostřednictvím svých přátel. Cato byl samozřejmě proti tomu. Caesar ale měl hodně svých přívrženců a tak mu to alespoň překazil obstrukcí. Caesar se rozhodl jet do Říma a ucházet se o konzulát. Podařila se mu jedna zajímavá věc – usmířil totiž dva nejmocnější protivníky v Římě – Crassa a Pompeia. Nikdo to nečekal a všichni byli ohromeni kromě Catona. Tím všechny oklamal až právě na něj.

---

²⁴ Plutarchos, Životopisy slavných Řeků a Římanů, Odeon, Praha 1967, str. 379

Byl zvolen. Avšak troufale prosazoval zákony, které by měl mít na starosti spíše tribun lidu – a ještě k tomu velmi odvážný. Jednalo se o rozdělování půdy. Jenže optimáti mu kladli odpor. Dějištěm byl senát. Na to právě čekal. Potřeboval nějakou záminku. Udělal hysterickou scénu, aby si získal podporu Pompeia a Crassa a ti mu navíc vyšli velmi vstříc. Vyběhl totiž ven k lidu, čemuž předcházelo provolávání bohů. Prý je nucen k tomu, aby se ucházel o přízeň lidu a vyběhl za nimi ven a tvrdil, že ho k tomuto jednání nutí senát, který je proti němu. Tím si získal silnou podporu od Pompeia a Crassa, kteří se chvástali, že ho budou bránit meči a štíty.

Tímto vystoupením byli optimáti velmi dotčeni. A ještě aby ne, vždyť to celé bylo ubohé. Jenže lid si tím získal ještě více.

Caesarovi šlo hlavně o to, aby získal co nejvíce Pompeiovu přízeň. Svou dceru s ním zasnoubil. Původně byla zasnoubená s někým jiným. V tuto chvíli se bohů zase dovolával Cato, který vykřikoval, že přece není možné ovládat obec výhodnými sňatky. A že právě díky ženám si všichni aktéři dopomáhají k různým výhodám ať už jde o provincie či moc v obci.

2.5. G. Salustius Crispus - představení jeho osobnosti, dílo

²⁵Narodil se roku 86 před Kristem v Amiternu a zemřel v roce 35 před Kristem. Jeho rodina patřila k těm bohatším a díky tomu mohl studovat. Působil v Římě jako politik (populár) a zabýval se i historií. Nejprve byl kvestorem, poté tribunem, praetorem a nakonec se stal místodržitelem provincie v Africe. Svým nevhodným chováním si zneprátlil stranu optimátů a kvůli těmto sporům ho vyloučili ze senátu. Přátelil se s Caesarem, který mu pomohl, aby se dostal do vyšších politických funkcí a po této nešťastné události se k němu uchýlil. Po nějaké době mu opět pomohl a vrátil se do senátu. Crispus dokonce i s Caesarem bojoval (po jeho boku). Díky dalším problémům – žalobě – se začal věnovat literatuře a do politiky se již nevrátil.

Napsal:

Dějiny

- popisuje zde římské dějiny od roku 78 před Kristem do roku 67 před Kristem

O Catilinově spiknutí

- jde o spiknutí z roku 63 před Kristem

Válka s Jugurtou

- zde jsou líčeny složité situace a komplikované boje proti tomuto králi, vojevůdci na straně Říma se totiž nechali uplácat a díky tomu byli i Římané poraženi, zvítězil nad ním až Marius

Výpady proti Ciceronovi

Empedoclea

---

²⁵ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sallustius>

2.6. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí

Salustius Crispus ve své knize Dopisy Caesarovi (*Epistulae ad Caesarem*) píše mimo jiné o tom, jak Caesar a Pompeius měli mezi sebou rozepře a Pompeius svrhl vládu. Caesar všechno napravil a ještě poté nad Pompeiem vyhrál. O Pompeiovi se vyjadřuje jako o někom, kdo je zvrácený a smyslů zbavený. Pompeiovi lidé drancovali všechno, co se dalo.

V dopise Caesarovi také psal, že by měl být na sebe opatrnější, protože měl kolem sebe spoustu nepřátel. Byl úspěšný válečník a politik a mnozí o jeho život usilovali.

Z dopisu je znát, že byli opravdu dobrými přáteli. Radí mu a doporučuje různé věci, obává se o něj – o jeho zdraví. Zároveň má k němu i obdiv – jako ke schopnému vojákovi, dobyvateli, inteligentnímu člověku a příteli vůbec.

²⁶Píše:

„Quodsi tecum patria atque parentes possent loqui, scilicet haec tibi dicerent: "O Caesar, nos te genuimus fortissimi viri, in optima urbe, decus praesidiumque nobis, hostibus terrorem. 2 Quae multis laboribus et periculis ceperamus, ea tibi nascenti cum anima simul tradidimus: patriam maxumam in terris, domum familiamque in patria clarissimam, praeterea bonas artis, honestas divitias, postremo omnia honestamenta pacis et praemia belli. 3 Pro iis amplissimis beneficiis non flagitium a te neque malum facinus petimus, sed utei libertatem eversam restituas. 4 Qua re patrata profecto per gentes omnes fama virtutis tuae volitabit. 5 Namque hac tempestate tametsi domi militiaeque praeclara facinora egisti, tamen gloria tua cum multis viris fortibus aequalis est. Si vero urbem amplissimo nomine et maximo imperio prope iam ab occasu restitueris, quis te clarior, quis maior in terris fuerit? 6 Quippe si morbo iam aut fato huic imperio secus accidat, cui dubium est quin per orbem terrarum vastitas, bella, caedes orientur? Quodsi tibi bona lubido fuerit patriae parentibusque gratificandi, posteroque tempore re publica restituta super omnis mortalis gloria agitabis tuaque unius mors vita clarior erit. 7 Nam vivos interdum fortuna, saepe invidia fatigat; ubi anima naturae cessit, demptis obtrectatoribus, ipsa se virtus magis magisque extollit.”

Díky těmto zprávám, které si mezi sebou Crispus a Caesar posílali, je zřejmé, že měli blízký vztah. Podporovali se, Salustius s Caesarem i bojoval a dopomohl mu i k významnějším politickým funkcím.

---

²⁶

http://penelope.uchicago.edu/Thayer/L/Roman/Texts/Sallust/pseudo/Epistula_ad_Caesarem*.html

Překlad ukázky:

„Jestliže by vlast a otcové (předkové) mohli mluvit, nepochybně by ti řekli tohle: ” O Caesare, my, nejodvážnější z mužů, v nejlepším městě, ve kterém jsme tě zplodili, abys byl slávou, ochranou a postrachem nepřátelům. Co jsme vyhráli za cenu velkého strádání a nebezpečí, předali jsme tobě při tvém narození spolu s dechem života: otčinu, nejmocnější na světě, dům a rodinu, nejvýznamnější v této vlasti a kromě toho významné nadání, proslulé bohatství, stručně řečeno - všechny odměny za mír a ceny za válku. Na oplátku za tyto dary vás chceme požádat ne o zhanobení nebo zločin, ale o obnovení naší ztracené svobody. Tato proslulá pověst vaší obratnosti bude jistě řídit cestu národů. V současnosti, ačkoliv vaše činy (vítězství) jsou úžasné v domovině i v zahraničí, ještě je vaše sláva naroveň s mnoha hrdiny. Ale jestli zachráníte aspoň nejslavnější a nejsilnější města z úpadku, kdo bude známější než vy, kdo bude slavnější? Jestliže tato říše by měla podlehnout úpadku a nebo svému osudu, může někdo pochybovat, že všechna ta pustošení, války a krveprolití budou následovat? Pokud jste nadšen vznešenou touhou ukázat vděk vašim předkům a vlasti, až přijdete, budete dohlížet nad všechny muže ve slávě a zachráncem vaší země a vy sám ze všech smrtelníků si budete užívat větší slávu po smrti než byla za života. Za života jste někdy pronásledovaný osudem, často závistí, ale když dluh přírody byl splacen, zásluha se zvyšuje více a více. ”

3. Zpracování Caesarovy osobnosti ve světle moderní literatury

3.1. M. Gallo - představení jeho osobnosti, dílo

²⁷Max Gallo se narodil 7.1. roku 1932 v Nice ve Francii. Je synem italských přistěhovalců a jeho otec byl italským emigrantem.

Stal se politikem a historikem a jako spisovatel se zaměřuje na tvorbu románů. Jeho kariéra ale původně začala novinářinou. Jako politik působil jako socialistický aktivista. Působil v politice jako tiskový mluvčí prezidenta Mitteranda a také jako zástupce Pierra Chevenementa. Max Gallo je i činný v médiích spolu s Jeanem d'Ornessonem v pořadu Bernarda Pivota.

Max Gallo je uznávaným spisovatelem a historikem a je vyhledávaným právě díky podrobnému zachycení doby i postav v jeho tvorbě. Děj je tak pestře vybarven a takovým jazykem podán, že se vnímá jako film.

Zpočátku užíval pseudonym Max Laugham. Studoval v Nice pod vedením Ernesta Labrousse a Pierra Renouvina. Tam začala jeho vědecká kariéra. V roce 1968 začal působit na katedře na univerzitě ve Vincennes a také přednášel na politologickém institutu. Dále působil v nakladatelství Robert Lafont, kam byl přijat Jeanem Francois Revelem. Po nějaké době se začal zabývat spíše biografiemi a beletrií.

Věnoval se nejenom antice, ale i moderním dějinám v Evropě, zaměřoval se na sociální dějiny a také v některých svých dílech analyzoval fašismus. Nejdříve se věnoval totalitním tématům. Roku 2007 se stal členem Francouzské akademie.

Na internetu je jeden zajímavý článek o něm. Píše se zde o jeho dílech a o Francii, o Francouzech. Jsou zde uvedeny i některé jeho názory:

<http://www.nytimes.com/1998/07/14/style/14iht-gallo.t.html>

Dále jsem našla recenzi v polštině, která mě zaujala:

<http://www.iik.pl/recenzje.php/441>

---

²⁷ <http://ksiazki.wp.pl/aid,14561,nazwisko,Max-Gallo,autor.html?ticaid=1c2f3>

Mezi jeho díla patří:

Musoliniho Itálie
Případ Etiopie
Dějiny frankistického Španělska
Noc dlouhých nožů
Průvod vítězů
Krok směrem k moři
Pták původu
Zátoka andělů
Co pro moře znamenají staletí
Lidé se všichni rodí téhož dne
Zcela všední zločin
Zlaté časy
Kondotiér

3.2. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí

Max Gallo svou knihu (prolog) začíná situací, kdy se Caesar i se svou XIII. legií chystá překročit řeku Rubikon. Je to sice menší říčka, ale zato s velikým významem – jejím úkolem je vyznačení hranice mezi Předalpskou Galií a Itálií. Podle zákona žádný prokonzul za doprovodu svých jednotek nesmí tuto bystřinu překročit. Dopustil by se zločinu:

Ukázka:

„Stojí tam, na vrcholku duny, a překvapeně zírají na egyptské sbory, které se vynořily poblíž vojáků Mithridátových z Pergamonu, s nimiž se mají podle plánu spojit. Caesar velí, aby zaútočili přímo z těchto prudkých svahů, protože chce nepřítele vyděsit svou odhodlaností a odvahou. Egyptůanů se zmocní panika, valí se dolů k Nilu v naději, že se jim podaří prchnout na lodích. Galští a germánští jezdci je však dohoní a pobijí. Kolik jich tam zemřelo? přes dvacet tisíc. Mezi nimi se najde i mladé tělo ve zlatém kyrysu, mrtvola Ptolemaia XIII. Ve slunci, které ještě nepálí, jede teď, v březnu roku 47, Caesar na koni do Alexandrie, kde se chystá napadnout zezadu ty, kdo stále ještě obléhají královský palác.”

²⁸ „Prokonzul Gaius Iulius Caesar prochází ulicemi Ravenny. Zkříženýma rukama si přidržuje cípy své togy, vzdouvající se pod nápory ledového větru, který onoho zimního dne vane obzvlášť silně. Slyší mručení centurionů své XIII. legie, kteří jdou pár kroků za ním. Po jeho boku kráčí Asinius Pollion, mladík s kučeravými vlasy, který má jeho plnou důvěru. Na okraji pastvin obklopujících město se Caesar zastaví.”(...)

Caesar ale v té době (píše se rok 49 před Kristem) Rubikon přece jen pokoří, čímž vyvolá občanskou válku, kterou opět přemáhá a všechny jeho činy ho postupně vyvýší až na to, aby se stal doživotním diktátorem.

Zde je vyličen jako člověk, který si jde pevně za svým cílem a nebojí se konfliktu ani následků. Je velice odvážný. Nemá strach ani ze svého jednání – například v této situaci může dojít (a také došlo) k větší rozepři ve státě. V této chvíli vypadá jako neohrožený vůdce, který ví, co má dělat a nemá strach jít do těžší situace.

---

²⁸ Max Gallo, Caesar imperátor, BB/art s.r.o., str. 11

A co bylo příčinou překročení Rubikonu? Když totiž Caesar po dlouhých bojích zvítězil nad Galy – nad Vercingetorigem, Pompeius se mezitím úspěšně snažil o přízeň senátu. Dokonce došlo k otevřené spolupráci a tím pádem nezbyvalo málo k tomu, aby vzniklo politické napětí.

Caesar do té doby působil jako správce Galie a měl v plánu usilovat o konzulát – aby byl již podruhé zvolen. Konflikt mezi Caesarem a Pompeiem se stále více zvětšoval a tím více, že Pompeius nebyl ochoten se domluvit. Caesar se o to snažil, ale zároveň odmítl v čemkoliv ustoupit, když neustoupí ani Pompeius.

Díky této vyhrocené situaci se ozval Gaius Scribonius Curio s nápadem, že by jak Pompeius, tak Caesar měli rozpustit svou armádu. Senát s tímto postupem souhlasil, ale Pompeius nesouhlasil. Caesar proti rozpuštění svých vojsk nebyl – zřejmě ale jen z taktických důvodů. Pompeiovi se podařil jeden zásadní krok - aby senát zrušil Caesarovy pravomoci, které získal díky tomu, že spravoval Galii. Pompeius navíc byl prohlášen diktátorem a Caesarovi senát pohrozil, že bude veřejně prohlášen jako nepřítel, jestli se nevzdá své armády a nepřestane jim velet. Nepomohl mu ani jeho přítel Marcus Antonius, který byl tribunem lidu a stejně jako on i další tribunové a zastánci Caesara tento nápad vetovali – avšak marně. Senát toto přešel.

Poté tedy překročil Rubikon a senát vyhlásil válečný stav. Pompeius měl nyní na starosti celou armádu. Nakonec nad Pompeiem zvítězil. I když měl převahu, Caesar díky své rychlosti a citu pro boje a taktizování opět vyhrál. Takto se mu to stalo již několikrát, že dotyčný protivník měl větší šance na úspěch, ale stejně byl poražen. Tak se stalo například ve válce Alexandrijské, kde neměl moc velké šance pro úspěšný konec války – a i tak byl vítězem. Zde bojoval proti Kleopatřině sestře Arsinoe a jejímu bratru Ptolemaioviv Egyptě.

Čili opět jsme u toho - jeho smysl pro taktiku a vedení války byl neobyčejný. Tam, kde by druzí pohořeli, on většinou bez větších problémů vyhrál.

Během svých tažení velmi často vzpomíná na svoji rodinu. Na svoji matku, se kterou měl zvláštní vztah, na svoji ženu Corneliu, na svoji jedinou dceru Julii, která zemřela při porodu. Všechno se mu vrací. Všechny vzpomínky z domova.

Skutečný začátek (první kapitola) neopomíná jeho božský původ. To mu často připomíná jeho matka Aurelia Cotta a také ho takto představuje před svými přáteli. Tímto stylem je vychováván a od útlého mládí je veden k tomu, že je něco více než ostatní. Stává se dosti sebevědomým a počítá s tím, že má božský původ. Je předurčen k vysokému postavení. Toto všechno se dozvídá v pouhých sedmi letech.

Ukázka z knihy:

²⁹ „Od nynějška je Caesar králem Říma. Všichni, kdo se staví proti němu, jsou vzbouřenci. Diktátorem bude pouhých jedenáct dnů. Může se, aniž by narazil na odpor, zmocnit všech obětí nashromážděných ve svatyních, které lze prodat nebo roztavit. Přeje si, aby se razily mince s jeho jménem a portrétem a aby tam byla písmena IMP II. – imperátorem podruhé.

„Chci, ” říká Aemilioví, „aby byl můj odjezd slaven s veškerou pompou, jako triumf!”

(...)

Je římský konzul, imperátor, pontifex maximus. Porazí Pompeia. Kým jiným by se v budoucnosti mohl stát, ne – li rovným králi – rovným bohu? ”

Caesar měl v podání tohoto autora o sobě velmi vysoké mínění. Myslel si, že je schopen všeho a že na všechno má nárok. Všichni se musejí podřítit jeho osobě. Nechává se přirovnávat k modlám, k bohům, aby ho všichni uctívali a báli se ho – měli z něho respekt. Dosáhl hodně významných titulů, které právě tento respekt budily. Pro něj byla kariéra vše. Byl spokojený, že dosáhl tolika úspěšných válek a všude byl znám jako krutý a nebezpečný dobyvatel. Přesně to chtěl a chtěl i to, aby se ho ostatní báli.

Také ho popisuje jako člověka, který je dokonalým stratégem. A to ve všem. Počínaje válkami (před každým tažením použil jinou strategii) a konče předem každým promyšleným krokem. Nic nezůstává nepromyšlené. Jen vynikající stratég dokáže všechno tak naplánovat. Svým způsobem je hrdina. Odvaha mu rozhodně nechybí. A tím, že všechno dokonale promýšlí a záleží mu na každém jeho kroku, na jeho činech, není mu jedno, co udělá, ... Caesar nepochyboval o tom, že má božské poslání. Cítil, že je něco víc. Že má za úkol vykonat něco mimořádného.

---

²⁹ Max Gallo, Caesar imperátor, BB/art s.r.o., str. 305, 306

Podle Maxe Galla byl Caesar velmi chytrý člověk, dá se říci, že mimořádně. Dále o něm píše, že dokázal být co nejvíce trpělivý, aby dosáhl svých cílů, což je pro státníka velice dobrá vlastnost. Čili šel tvrdě za svým, ale dokázal nespěchat a pomaleji postupovat, aby došel svého cílu:

³⁰ „Podle svých slov objevil Max Gallo v Caesarovi muže mimořádně inteligentního, charismatického, nekonečně trpělivého, nepředstavitelně krutého, schopného vykalkulovat předem každý krok, a přesvědčeného o svém božském poslání.”

V této knize je G. I. Caesar tedy představen jako velice schopný vojevůdce, který chce za každou cenu dosáhnout svého. Vidí ho jako výjimečně krutého, sobeckého a vychytralého muže. Již ve své době samozřejmě byl některými politickými kolegy brán jako sebestředný tyran (a i kvůli tomu byl v senátě zavražděn).

Celé toto dílo Maxe Galla věnované jeho životu pojednává o všech chvílích, které prožil. Tak pestře je jeho životopis zpracován. Je zde líčen celý jeho život. Všechny jeho etapy, kterými musel projít – a že jich nebylo málo a mnohdy nebyly lehké.

---

³⁰ Max Gallo, Caesar imperátor, BB/art s.r.o., záložka

3.3. Thornton Wilder – představení jeho osobnosti a dílo

Thornton Wilder

³¹Thornton Wilder se narodil 17. dubna roku 1897 v Madisonu. V průběhu první světové války byl příslušníkem Pobřežní stráže USA a poté začal svá studia na Yaleké univerzitě (evropské a orientální jazyky) a dále studoval na Americké akademii v Římě, kde se zaměřil na archeologii.

Jako spisovatel se zaměřil na romány a dramata (dramaty se proslavil již za studií). Sice se narodil v USA, ale dětství prožil v Číně. Jeho otec tam působil jako konzul.

Po absolvování vysokých škol vyučoval jazyky (například francouzštinu) na některých středních a vysokých školách ve Spojených státech.

Dále působil dokonce jako informační důstojník letectva v Africe a v Itálii během druhé světové války.

Po skončení války se zaměřil na literaturu, za svá díla byl oceněn třemi Pulitzerovými cenami.

Mezi jeho díla patří:

Romány – Kabala, Most svatého Ludvíka krále, Žena z Andru, Nebe je cíl mé cesty, Březnové idy, Osmý den, Devět měst

Dramata – Ať zazní trubka, Naše městečko, Jen o chlup, Dohazovačka, Alkestiada

Na tomto webovém odkazu jsem našla velmi zajímavou stránku o Thorntonu Wilderovi:

<http://www.thorntonwilder.com/>

Obsahuje různé články a zajímavosti. Celý odkaz je věnován jemu a jeho rodině.

---

³¹ <http://www.spisovatele.cz/thornton-wilder>

³²Jeho díla přeložená do češtiny:

„Most svatého Ludvíka krále, překlad Erik Adolf Saudek, Praha : Melantrich, 1930

(další vydání: Praha : SNKLHU, 1958, Praha : Academia, 2001, ISBN 80-200-0850-0)

Naše městečko, překlad Marie Horská, Praha : Dilia, 1964

(další překlad: Martin Hilský, Praha : Dilia, 1985)

Aktovky (Long Christmas Dinner, Childhood, The Happy Journey to Trenton and Camden), překlad Ota Ornest, Praha : Dilia, 1966

Březnové Idy, překlad František Gel, Praha : Odeon, 1972

(další vydání 1977, Praha : NS Svoboda, 1997 ISBN 80-205-0540-7)

Osmý den, překlad František Gel, Praha : Odeon, 1974

(další vydání: Praha : Odeon, 1976)

Devět měst, překlad Miroslav Jindra, Praha : Odeon, 1976

(další vydání: překlad Jiřina a Karel Kynclovi, Praha : Knižní klub, 2004, ISBN 80-242-1154-8)

Dohazovačka, překlad Milan Lukeš, Praha : Dilia, 1986”

---

³² http://cs.wikipedia.org/wiki/Thornton_Wilder

3.4. Náhled na Caesarovu osobnost v jeho pojetí

Jak jsem se dočetla, Thornton Wilder zde Caesara zobrazuje jako mírného vládce. Intriky nepoužívá a jeho osobní moc nepatří mezi jeho zásadní atributy. Své veřejné vystupování podává takovým způsobem, aby bylo vidět, že blaho státu je pro něj to nejdůležitější a proto přistupuje k návrhům různých reforem. Cílem jeho úsilí je prosperita říše na co nejvyšší úroveň a sestavení kompetentní armády tak, aby mohla ovládat ostatní státy a tím pádem být pro ně přirozenou autoritou. Toto byl jeho cíl, kterého se snažil dosáhnout. Někteří jeho kolegové a dokonce i přátelé se mu v tomto snažili zabránit a dělali mu velké problémy. Chtěli rozpoutat puče a občanské roztržky. Když se Caesar díky od tajné policie dozvěděl o letácích a připravovaných akcích, napsal sám jeden papír, který rozšířil po městě. Vybízeli občany, aby zesměšňovali diktátora a šířili dál nenávisť vůči vlasti a aby se těšili na jeho smrt. Prý všechna šťastná vítězství, kterých dosáhl díky svým podřízeným, nebyla oceněna. Generálové nedostali žádné zásluhy. Dále se zmiňuje o tom, že byl už mnohokrát poražený, ale svému lidu to nepřiznal. Lidé mají mezi sebou šířit jeho slabošství před nepřáteli a neschopnost ve válce. Připomíná zde Pompeia a jeho zásluhy a vyzdvihuje ho sám nad sebe. Vyčítá si reformy, které učinil – reforma měny, kalendáře, zemědělské reformy a tak dále. Nakonec se podepsal jako Rada dvaceti.

³³ Ukázka, kdy Caesar píše dopis Catullovi:

Caesar Catullovi:

„Byl jsem informován, že jistí tví přátelé zahájili vydávání písemností, jejichž cílem je zvrátit vládu této Republiky.

Považuji toto počínání spíš za dětinské a pochybené než za kriminální. Pozornosti tvých přátel jistě neunikla opatření, která jsem již podnikl za účelem zneškodnění a zesměšnění těch letáků. Na druhé straně však se na mne naléhá, abych pachatele veřejně potrestal.

Nechce se mi věřit, žeš měl nějakou účast na akci, která tak nešikovným způsobem zabrousila do politiky; jsou tu však důkazy, žeš o věci přinejmenším věděl.

Pro dlouhé mé přátelství s tvým otcem jsem ochoten naložit s těmi pobloudilými mladými muži mírně. Vkládám jejich osud do tvých rukou. Můžeš – li mi sdělit, že jejich účast na rozesílání dopisů ustane, budu věc považovat za vyřízenou.

Nepřeji si slyšet žádnou obhajobu jejich akce. Tvá kladná odpověď postačí. Své slovo mi můžeš dát pozítří na večeři, kterou pořádají Caius Publius Clodius a paní Clodia Pulcherová. Bylo mi řečeno, že se tam s tebou setkám.”

---

³³ Březnové idy, Thornton Wilder, Odeon, Praha 1972, str. 206

Catullus Caesarovi:

„Dopisy, o nichž mluvíš, jsem načrtl já sám a první opisy jsem rozeslal já sám. Žádný Výbor dvaceti neexistuje.

Prostředek, jakým jsem chtěl připomenout Římanům jejich skomírající svobodu, se může snadno zdát nešikovným – Diktátorovi. Neobmezené jsou jeho moc i žárlivost, s níž střeží svobodu – vlastní. Na úkor svobody jiných. Jeho moc mu dovoluje dát plenit i soukromé záznamy občanů.

Dopisy jsem již přestal skládat, protože jejich účinnost vzala za své. ”

Jsou to poznámky básníka Catulla, které objevila Caesarova policie. Catullus napsal na druhou stranu svých básní určité zmínky pojednávající o pokusu o zvrácení Republiky. Catullus a ostatní lidé chtěli svrhnout diktátora. Snažili se zamezit jeho další tyranské vládě a zamýšleli, aby se k nim přidal i Brutus. Ze záznamů se dále dozvídám, že Bruta mezi své řady získali a poté již osnovali a připravovali onen smrtelný útok na Caesara.

Dále podle Thorntona Wildera nepatří mezi kruté vojáky. Nedrancuje podmaněné státy. Je opatrný – o každém člověku musí být informován a k tomu používá svoje špehy. Jak jsem zmínila již výše u ostatních autorů, i zde je líčen jako vynikající stratég. Tato vlastnost se u nikoho z těch, kdo ho popisovali, neopomněla. Čili opět – Caesar byl neobyčejně schopným vojákem a taktikem. Před každou bitvou měl naplánovaný jiný postup.

Ostatní - ať už kolegové, přátelé či podřízení – o něm smýšlí jinak. V jejich očích je to egocentrický člověk toužící jen po moci, pustošící země a neberoucí ohled na původní obyvatele. Nechává své vojáky využívat situace a volnosti - drancovat. Na ničem mu nezáleží – jen na osobní moci. Osobní moc je pro něj to nejdůležitější.

³⁴Ze svých nepřátel si mnohdy udělal přátele, což je alespoň podle mě zvláštní. Jenže i tak si je prověřuje tajnou policií. To byla další jeho dobrá vlastnost – velká opatrnost.

Ukázka:

„Osoba evid. čís. 496: Artemisia Baccinová, porodní bába, kořenářka a jasnovidka, bytem v Kozím předměstí. Shora uvedená osoba za výslechu doznala, že byla přítomna obřadům, slaveným Bratrstvem Pohřbeného Slunce. Vypověděla, že v Římě je deset nebo dvanáct kapitul zmíněného Bratrstva. (Viz osoby evid. čís. 371 a 391). Nakonec při zostřeném výslechu řekla, že hlavou Bratrstva byl Amasius Lenter (osoba evid. čís. 297, popraven 12. srpna). Obřady začínají pomalým mučením a smrtí černého vepře, černého kohouta atd. a končí uctíváním nádobky s krví, o níž se praví, že to je krev Diktátorova. Osoba evid. čís. 496 byla deportována na Sicílii a postavena pod dohled tamní policie. ”

Také je zde zmíněna další zajímavá věc – Caesar uvažoval o tom, že zakáže uctívat bohy a věštění. Chtěl bojovat proti pověřivosti. Byl si jistý, že ve vesmíru neexistuje nějaká vyšší autorita, že životy lidí neurčuje vyšší moc. Podle jeho názoru lidé žijí v závislosti sami na sebe bez ohledu na nějaké bohy.

³⁵Ukázka:

„ Včera večer, vznešený můj příteli, jsem udělal něco, co jsem neudělal již mnoho let: napsal jsem edikt; přečetl ho po sobě; a roztrhal ho. Dopřál jsem si pochybného přepychu nerozhodnosti. V několika posledních dnech mi pitvači ptactva a naslouchatelé hromů posílali hlášení jedinečně absurdní. A navíc: soudy a senát byly po dva dny uzavřené proto, že nějaký orel upustil hromádku nečistoty, jež dopadla nedaleko Kapitolu, co by lukem dostřelil. Trpělivost mi začala docházet. Odmítl jsem provést osobně ceremoniál usmiřování bohů a hrát ustrašeného pokorného kajícíka. Má žena, ba dokonce i mé služebnictvo na mne hleděly úkosem. Sám Cicero byl tak blahosklonný, že mi poradil vyhovět tomu, co ode mne čeká lidová pověra.

---

³⁴ Březnové idy, Thornton Wilder, Odeon, Praha 1972, str.165

³⁵ Březnové idy, Thornton Wilder, Odeon, Praha 1972, str. 45

Včera večer jsem si sedl a napsal edikt rušící Kolegium augurů a stanovící, že nadále žádné dny nebudou považovány za nešťastné. Psal jsem dál a odůvodňoval zmíněná nařízení svému národu. Kdy jsem byl šťastnější? Existuje nějaká větší radost než radost z poctivosti? Psal jsem dál a souhvězdí se šinula před mým okem. Rozpustil jsem Kolegium vestálských panen, provdal jsem dcery čelných našich rodů a ony rodily Římu syny a dcery. Zavřel jsem brány chrámů, všech našich chrámů s výjimkou svatyň Jupiterových. Smetl jsem bohy zpátky do jícnu nevědomosti a strachu, odkud přišli, a do zrádného polosvěta, kde fantazie vynalézá konejšivé lži. A pak konečně nadešel okamžik, kdy jsem odsunul všechno, co jsem udělal, a začal znova vyhlášením, že ani sám Jupiter nikdy neexistoval; že člověk je sám ve světě, kde nikdy nezněly jiné hlasy než jeho, ve světě, jenž sám o sobě není ani přátelský, ani nepřátelský, pokud ho člověk neudělá takovým nebo onakým.”

Tímto činem by rozpoutal vůči své osobě ještě větší odpor. Toto si nikdo předtím nedovolil. Díky tomuto kroku by došlo k rozvrácení společnosti, zničení tehdejších tradic a hodnot. Lid by byl zmaten. Neměl by u bohů oporu a přízeň. Řád společnosti by se rozpadl.

Celý edikt si po sobě přečetl a zničil. Nebál se Cicerona ani svého lidu. Příčina byla jinde – v něm. Nebyl si jist, že by to bylo správné. Nakonec od tohoto zásadního kroku upustil. Něco v něm samém mu v tom bránilo. Zmínil se o tom v dopise jen svému příteli Luciu Mamilii Turrinovi.

Dále chtěl římskou říši zvelebit. Promýšlel a uplatňoval různé reformy. Usiloval o mír. Měl spoustu plánů, ale bohužel je nemohl uplatnit. Poznal, že společnost v říši, kterou spravoval, nelze udržovat neustále v míru, protože byla výbojná – agresivní. Republika prostě nechtěla, aby jí velel diktátor. Podle Thorntona Wildera Caesar tuší, že se začíná něco dít a že mu někdo půjde po krku.

Pěkně zde Wilder píše o tom, jaká měl Caesar kamarádství. Prý se přátelil s muži, kteří byli něčím zvláštní – třeba se něčím proslavili. Například zde zmiňuje Catulla – údajně na Caesara dokonce žárlil.

Autor si ale často historii přibarvuje. Totiž upravil historii o několik desetiletí tak, že některé události, o kterých zde píše, nesouhlasí s realitou. Jsou posunuté z jeho mládí do jeho stáří. Například to, že Caesar je zde uveden jako proslulý milovník. Měl hodně žen, které o něj stály. Píše se tu například o světoznámé Kleopatře a Clodii, která historicky do této doby nezapadá. Díky Clodii vznikne mezi Caesarem a Catullem konflikt.

Thornton Wilder své dílo pojal velmi zajímavě – píše ve stylu dokumentů. Celá kniha obsahuje různé doklady, dopisy, zprávy... Jsou zde popsány výpovědi z výslechů podezřelých osob, jejich reakce a sdělení týkající se otázek problémů a života tehdejší doby. Všechny tyto komentáře se pojí s Caesarovou osobou. Všude má svoje lidi – tajnou policii. Hlídá si určité situace a podezřelé osoby. Díky způsobu podání své knihy - formě různých spisů a dokumentů čtenáře napíná a má potřebu přemýšlet nad různými souvislostmi a domýšlet si závěry.

Myslím, že tato neobvyklá forma sepsání knihy je velice poutavá a zajímavá a autorovi se opravdu podařila.

Na tomto webu jsem našla zajímavý rozhovor s Thorntonem Wilderem:

<http://www.theparisreview.org/interviews/4887/the-art-of-fiction-no-16-thornton-wilder>

Tento článek byl otištěn v The Paris Review. Píše se tu o jeho životě a úspěších.

Závěr

Osobnost Gaia Iulia Caesara jsem prezentovala z pohledu několika antických a moderních autorů, které jsem zde vybrala. Jedná se o tři spisovatele z doby antiky a o dva spisovatele z doby moderní. Zjistila jsem, že převládajícím názorem na jeho postavu je ohromné nadání pro vedení válek a určování jejich průběhu čili strategie bitvy. Je známý tím, že plán bitvy pokaždé změnil a ohledně válečnictví vynikal opravdu značnými úspěchy. To, že se později stal diktátorem, znamenalo pro část lidí spíše špatnou zprávu.

Vnímali ho jako člověka toužícího jen po osobní moci a blahu. Tato tematika mě velmi zaujala a zjistila jsem, že z tohoto pohledu je mými autory popisován spíše jako člověka bojechtivého, ale zároveň ne krutého a upřímně toužícího po blahu státu. Podle mého názoru například jeho zavedení určitých reforem bylo úspěšné – a myslím, že mělo k těmto krokům dojít již dávno před ním. Jen jeden autor ho vystihuje jako klidného a tichého muže a hlavu státu – Thornton Wilder. Vyjadřuje se o něm jako o muži, který získal moc, které nezneužívá. Touží po tom, aby byl zaveden mír v celé Římské říši a proto se úspěšně snaží zbavit protivníků, kteří činili problémy. Před lidem je tedy vidět jako úspěšný vladař s velmi dobrými vlastnostmi a plány pro budoucnost státu. V té době ale převládaly spíše nepokoje a bylo těžké mír udržet. Společnost tehdy byla proti možnosti, aby byl diktátorem a celkově byla proti tomu, aby jen jeden člověk měl takové pravomoce – proto podle Wildera Caesar vytyšil, že není jiná možnost než to, že musí padnout.

Ve své době vynikal nejen jako obratný voják, ale i jako velmi obratný řečník. Zdá se, že byl všestranně nadaný, když i Cicerovi se líbily jeho projevy. Dále se do dějin zapsal jako jeden z nejnadanějších spisovatelů a zanechal nám dvě svá díla – Zápisky o válce galské a Zápisky o válce občanské. Napsal i jiné spisy a tak podobně, ale ty se bohužel nedochovaly.

Dá se říci, že tato postava, která je tématem mé diplomové práce, se zapsala do dějin nejen svou nadaností pro boje a řečnění ale i svým způsobem života.

Resumé

Bakalářská práce se zaměřuje na komparaci pohledů několika autorů z doby antické a moderní na osobnost Gaia Julia Caesara. Pro komparaci byli zvoleni tyto autoři: Gaius Suetonius Tranquillus, Plutarchos, Salustius Crispus z doby antické a Max Gallo a Thornton Wilder z doby moderní. Většina z nich se přiklání k názoru, že Caesar jednal i vystupoval jako tyranský diktátor. Sám například v Zápiscích o válce galské popisuje, jak drtivě poráží kmeny Belgů. Avšak tento názor není jednotný. Například Suetoniem je vystihován jako výborný spisovatel - má pro psaní cit a jeho styl je výjimečný. Velmi důležitý pro něj byl i stát a jeho blaho a právem je uznáván jako jedna z nejvýznamnějších osobností v dějinách starověku vůbec.

Summary

This thesis focuses on a comparison of views of a few authors from an ancient and modern epoch on a personality of Gaius Iulius Caesar. For a comparison there were chosen these authors: Gaius Suetonius Tranquillus, Plutarchos, Salustius Crispus from an ancient era and Max Gallo and Thornton Wilder from a modern era. Most of them incline to the opinion that Caesar behaved and performed as a tyrannous dictator. Alone for example in a Commentary about Gallic war describes how with a crushing power defeats tribes of Belgians. However this opinion is not global. For example by Suetonius he is captured like an excellent writer – he has an aptitude for writing and his style is unusual. For him was also very important a state and his welfare and justly he is respected like one of the most famous personalities in a history of ancient at all.

Seznam použité literatury:

L.Mazáč, Tvůrcové dějin I, Praha 1934

Walter Benjamin, Vybrané filosofické spisy II., Praha 1953

Jan Burian, G.I.Caesar, Orbis 1963

G.Suetonius Tranquillus, Životopisy dvanácti císařů, přel. B. Ryba, Svoboda: Praha 1998

Luciano Canfora, Gaius Iulius Caesar, demokratický diktátor, 2007

Dějiny řecké literatury, Luciano Canfora, KLP 2001, 2004

Plutarchos, Životopisy slavných Řeků a Římanů, Odeon, Praha 1967

Max Gallo, Caesar imperátor, BB/art s.r.o., 2005

Březnové idy, Thornton Wilder, Odeon, Praha 1972, str. 206

Seznam elektronických zdrojů:

Thornton Wilder, dostupné na (21.4.2011):
<http://www.spisovatele.cz/thornton-wilder>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Thornton_Wilder

Epistula ad Caesarem (20.4.2011)
http://penelope.uchicago.edu/Thayer/L/Roman/Texts/Sallust/pseudo/Epistula_ad_Caesarem*.html, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sallustius>

Max Gallo, dostupné na (18.4. 2011):
<http://ksiazki.wp.pl/aid,14561,nazwisko,Max-Gallo,autor.html?ticaid=1c2f3>

Gaius Iulius Caesar, dostupné na (30.3. 2011):
<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1381>

G.S. Tranquillius, dostupné na (25.4. 2011):
<http://www.livius.org/su-sz/suetonius/suetonius.html>
<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=2027>

Plutarchos, dostupné na (14.3. 2011)
<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/plutarchos-8751>

<http://www.theparisreview.org/interviews/4887/the-art-of-fiction-no-16-thornton-wilder>

<http://www.iik.pl/recenzje.php/441>, (20.4.)

<http://www.thorntonwilder.com/> (20.4.)

<http://www.nytimes.com/1998/07/14/style/14iht-gallo.t.html> (21.4.)